

## Kalbos priežiūros mitų atpažinimo pratybos ir svarstybos

Balandžio 18 d. Valstybinė lietuvių kalbos komisija ir Valstybinės kalbos inspekcija kartu su Kultūros ministerija surengė konferenciją-diskusiją „Lietuvių kalbos apsauga: mitai ir tikrovė“.

Pradėdama renginį kultūros viceministrė **Gintautė Žemaitytė** teigė, kad kalba yra socialinė tikrovė ir mitai šioje srityje neišvengiami. Mitus reikia atpažinti ir apmąstyti, suprasti, iš kur jie atsiranda, kam yra skirti ir kam reikalingi.

Rašytoja **Renata Šerelytė** kalbėjo apie kalbos normų ir kūrybinio darbo santykius.

VLKK pirmininkas **Audrys Antanaitis** svarstė, kaip vadinti kai kurias pastaraisiais metais skleidžiamas idėjas apie lietuvių kalbos politiką – mitais ar prasimanymais. Jis mėgino glaustai nusakyti šių idėjų esmę. Siekiama įteigti, kad kalbos norminimas, kalbos norminimo ir kontrolės institucijų buvimas esąs blogis; taisyklinga lietuvių kalba – blogis, nes ji prievartauja žmogų; kalbininkai, ypač dirbę sovietmečiu, – blogis. Ir, priešingai, formuojamas suvokimas, kad neribota ir nevaržoma kalbos laisvė – gėris; viešieji užrašai kitomis kalbomis – gėris, nes tai išlaisvina verslą; lituanistinių mokslo darbų publikacijos užsienio kalbomis – didesnis gėris negu publikacijos lietuvių kalba.

Lietuvių kalbos politikos kritikų skelbiamą teiginį, kad niekur Vakaruose nesą nieko panašaus, mėgino paneigti VU profesorė **Irena Smetonienė**. 2006 m. rengiant naujos redakcijos Valstybinės kalbos įstatymą buvo sukaupta daug informacijos apie Europos valstybių kalbos politiką. Paaiškėjo, kad nėra šalies, kurioje kalbos dalykai nebūtų teisiškai reglamentuojami. Kalbos politika įgyvendinama dvejopai. Vienose šalyse esama specialiųjų kalbos įstatymų, kitose kalbos politikos dalykai apibrėžiami konkrečioms gyvenimo sritims skirtuose įstatymuose. Štai Vokietijoje ir Portugalijoje nėra specialiųjų kalbos įstatymų, bet kalbos politikos nuostatos atsispindi kituose įstatymuose. Vokietijoje pagal pilietybės įstatymą visi, kurie nori tapti šios šalies piliečiais, turi mokėti vokiečių kalbą. Administravimo procedūrų, mokesčių tvarkos įstatymuose nurodoma, kad valstybinės mokesčių ar socialinio draudimo įstaigos priima dokumentus tik vokiečių kalba.

Portugalijoje įstatymo taip pat nėra, bet konstitucijoje numatyta, kad pagrindinė valstybės pareiga yra išsaugoti portugalų kalbos mokymą, ją gerbti, plėsti jos vartojimą ir kelti tarptautinę vertę. Valstybė siekia užtikrinti emigrantų vaikų mokymą portugaliskai ir supažindinti juos su portugalų kultūra. Šie teiginiai išdėstyti konstitucijoje, o konstitucijos normos įgyvendinamos kitais įstatymais.

2003 m. Vengrijoje priimtas naujas papildytas kalbos įstatymas skelbia siekį ginti vengrų kalbą. Numatyta, kad reklaminiai tekstai žiniasklaidoje, taip pat ir reklamos šūkiai, turi būti vengrų kalba.

Europoje pačiu radikaliausiu laikomas 1996 m. priimtas Slovakijos Respublikos valstybinės kalbos įstatymas. Jame skelbiama, kad valstybinė kalba turi pranašumą prieš kitas kalbas, vartojamas Slovakijos teritorijoje. Atskirame punkte numatyti taisyklingu-

mo reikalavimai. Reglamentuotas valstybinės kalbos vartojimas oficialiųjų santykių ir švietimo srityje, žiniasklaidoje, kultūros ir kituose viešuosiuose renginiuose, ginkluotosiose pajėgose, teismuose, ūkyje, paslaugų ir sveikatos sistemoje. Įstatymo įgyvendinimą prižiūri Kultūros ministerija, ji turi teisę skirti baudą už įstatymo nesilaikymą.

Nuo 2006 m. Europos šalių kalbos politikoje įvyko pokyčių, pavyzdžiui, 2009 m. kalbos įstatymą priėmė Švedija.

2004 m. Lietuva įstojo į Europos nacionalinių kalbų institucijų federaciją (EFNIL). Stojant į šią organizaciją Lietuvos patirtis buvo pristatoma kaip geras mažos šalies kalbos politikos pavyzdys. Federacijai priklausančios institucijos kiekviena pagal savo šalyje nusistovėjusią tvarką prisideda prie kalbos politikos įgyvendinimo. Pavyzdžiui, Danų kalbos taryba, kaip ir VLKK, yra įpareigota atsakyti į visuomenei kylančius kalbos klausimus. Dauguma klausimų susiję su rašyba, žodžių daryba, naujais žodžiais, terminais. Vienas iš svarbiausių Danų kalbos tarybos uždavinių – rašybos žodyno leidyba. Žodyne pateikiama rašyba yra privaloma mokykloms ir kitoms valstybės institucijoms, ministerijoms, valdžios įstaigoms.

Vienas iš aktualiausių dalykų federacijos narėms – mokslo ir studijų kalba. Posovietinių šalių universitetai yra linkę pereiti prie dėstymo anglų kalba, nors Šiaurės šalyse jau yra taip padariusios ir dabar pačios nežino, kaip iš to išsikapstyti. Danai, švedai ir norvegai federacijoje yra kėlę klausimą dėl anglų kalbos įsivyravimo mokslo dalykuose. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui pateikus savo ataskaitą šiais klausimais, buvo priimtas protokolinis nutarimas apie kalbų mokymąsi ir kalbinės įvairovės skatinimą. Jame rašyta, kad imančios vyrauti tendencijos užtikrinti dėstymą anglų kalba gali turėti nenumatytų padarinių nacionalinių kalbų išlikimui. Universitetų kalbos politikos formuotojai turi imtis konkrečių priemonių nacionalinei arba regioninei kalbai remti. Po šio nutarimo ne vienas Europos universitetas patvirtino savo kalbos politiką. Mėginta apibrėžti ir VU kalbos politiką, deja, pasipriešinus daliai tikslųjų mokslų atstovų šie ketinimai neįgyvendinti.

LKI vyr. mokslo darbuotoja **Rita Miliūnaitė** kalbėjo, kad reikia tikslinti *mito* apibrėžtis „Tarptautinių žodžių žodyne“. Ten rašoma, kad *mitas* esąs 1. „sakmė, perteikianti senovės tautų religines pažiūras į pasaulio ir gamtos reiškinių kilmę, dievus ir legendinius herojus“, 2. „nepagrįstas (dėl vienpusiškos informacijos) kokio nors asmens arba dalyko išaukštinimas visuomenėje“, 3. „prasimanymas“. 2-oji reikšmė nebeatitinka tikrovės, nes esama mitų, kurie ne tik išaukština, bet ir pažemina. Visuomenėje, kurioje žmonių santykiai pagrįsti konkurencija, norint įsitvirtinti kurioje nors srityje, siekiant galios, valdžios, mitas tampa įrankiu nebūtiems teiginiams apie konkurentus skleisti. Mitai gali atlikti ir teigiamą funkciją: kurti saugumo, solidarumo jausmą. Tačiau jeigu mitai kelia nesantaiką, jeigu pradeda pernelyg prasilenkti su tiesa, jie praddami griauti, o jų vietą užima kiti.

Pagrindiniai mitai apie kalbą esą gana universalūs. Pranešėja pateikė keletą tokių universalijų pavyzdžių, aprašytų britų sociolingvistų. Antai kalbės kaip griūvančios tvirtovės mitas atsiranda todėl, kad žmonių mąstymas yra inertiškas, jie jautriai rea-

guoja į įvairius pokyčius. Kalba turi vertybinį pamatą, kultūrinės atramos dėmenį, jos pokyčiai reiškia atitolimą nuo tos atramos ir žmonės ima jaustis nesaugūs.

Iš Lietuvoje kuriamų ir skleidžiamų mitų apie kalbą minėtas kalbininkų sektos mitas. Jis atsiranda dėl paviršutiniško supratimo apie kalbos normų prigimtį. Įsivaizduojama, kad kalbos normos esančios dirbtinės, sugalvotos pačių kalbininkų ir kaitaliojamos pagal jų užgaidas. Kitas mitas – kad kalbininkai reikalauja kalbėti taip, kaip kalba suvalkiečiai. Lietuvių bendrinė kalba yra susikūrusi pietinių vakarų aukštaičių kauniškių šnektos pagrindu, bet skirtumų tarp bendrinės kalbos ir šios šnektos jau yra atsiradę didelių: bendrinė kalba plėtojasi kaip savarankiška sistema. Mitų sukuriama ir apie konkrečius kalbos reiškinius, pavyzdžiui, apie neva kalbininkų uždraustą *anūką*, nors iš tiesų šis žodis niekada nebuvo uždraustas, tik greta jo norėta atgaivinti žodį *vaikaitis*.

Rita Miliūnaitė teigė, kad kalbos normintojams lyg banglentiniškams reikia gerai jausti bangą – kalbos polinkius. Kalbėti apie kalbos normas darosi sunku: jeigu krustelsi, sulauksi reakcijos, kad kalbininkai kaitalioja normas, jeigu nieko nedarysi, sulauksi kaltinimų, kad kalbininkai laiko kalbą sustabarėjusią.

Seimo narys **Audronius Ažubalis** kritiškai kalbėjo apie dabartinės Vyriausybės vykdomas reformas, verčiančias abejoti, ar lietuvių kalba mūsų valstybėje yra saugi. Vyriausybės programoje iškeltas „valstybės kultūros politikos pagrindinis tikslas – išsaugoti nacionalinį kultūros paveldą, jį prasmingai ir įtaigiai aktualizuoti pirmiausia išsaugant lietuvių kalbą – mūsų kultūros pamatą“, bet konkretūs veiksmai krypta priešinga kryptimi. Lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzamino organizavimo pakeitimai (galimybė rinktis ir užsienio rašytojų kūrinčius) menkina paskatas skaityti lietuvių autorius. Nyksta arba yra išnykusios lituanistikos magistro studijos aukštosiose mokyklose. Lietuvos mokslo tarybos pasirinkti prioritetai slopina lituanistikos tyrimus. Kitas ryškus šios Vyriausybės veiklos akcentas – racionalistinis ir matematinis visų valstybės sričių vertinimas, prisidengiant žodžiu *optimizacija*. Seimo nario teigimu, ji išties reikalinga neefektyviam ir išsikerojusiam aukštųjų mokyklų tinklui ar pustuštėms tautinių bendrijų mokykloms. Tačiau mąstant vien apie tai aukštojo mokslo reforma nutolsta nuo esminio klausimo – universitetų turinio, jų intelektualinio pajėgumo lygmens ugdant Lietuvos piliečius. Racionalistų supratimu, efektyvi fizikinių mokslų laboratorija yra aukščiausia universiteto forma, nes ji atsiperka, o nemadingi ir pridėtinės vertės nekuriantys humanitariniai mokslai yra antrarūšiai ir sunkia našta gula ant valstybės sprando. Tokiame kontekste atsiranda sprendimas optimizuoti lituanistikos institutus. Visa tai rodo, kad lituanistika ir lietuvių kalba pradedama suvokti kaip atgyvena, trukdanti integruotis į kažką globalaus, į ką neva eina visas pasaulis. Audronius Ažubalis pabrėžė, kad valstybė nėra uabas, kurio veikla grindžiama kaštų ir naudos analize. Tačiau tam, kad tai suprastume, reikia atsigręžti į humanitarinį išsilavinimą, o jis pas mus, deja, nugrūstas į pašalius.

VLKK nario akademiko **Bonifaco Stundžios** manymu, mitai savaime nėra blogybė, jie gali keistis ir turėtų keistis. Vienas iš mitų – lietuvių kalba yra archajiška kalba. Mes turėtume labiau pabrėžti, kad lietuvių kalba yra šiuolaikinė kalba, tarnaujanti šiuolaikinei visuomenei, atliekanti visas šiuolaikinės kalbos funkcijas. Lietuvių kalboje yra daug

konservatyvumo, bet tai netapatintina su archajiškumu. Visada kalboje lieka praėjusių šimtmečių pėdsakų. Paveldo esama įvairiuose kalbos lygmenyse. Mokslininkams, kurie rengia gramatikas, žodynus, labai svarbu suprasti, kas laikytina paveldu, kurį būtina išsaugoti. Vienas iš paveldo dalykų – vietovardžiai ir pavardės. Mūsų pareiga tą paveldą išlaikyti. Diskusijų vertas klausimas, ar galima kalbėti apie vietovardžių variantiškumą, ar įteisinti variantus, kurie būdingi ne vietovardžio aplinkos, bet didžiosios dalies lietuvių kalbai: *Šiluva* ir *Šiluvà* ar pan. Paveldas yra ir pavardžių kirčiavimas. Reikia žiūrėti, iš kur žmogus kilęs, jei yra galimybė, klausti, kaip jis pats kirčiuoja, ir tada bus aišku, *Jonikas* ar *Jōnikas*, *Gārastas* ar *Garāstas*. Tarmiškai kirčiuojamas vietovardis ar asmenvardis vartojamas tarminėje aplinkoje, o bendrinėje kalboje tie tikriniai vardai turi būti derinami prie bendrinės kalbos taisyklių.

Bendrinųjų žodžių kirčiavimas koreguojamas tam, kad bendrinė kalba pernelyg neatitrūktų nuo realios vartosenos. 2003–2018 m. VLKK teikė (ne priverstinai primetė) rekomendacijas dėl šimtų žodžių kirčiavimo variantų. Neatsižvelgti į akivaizdžiai kintantį kirčiavimą neįmanoma, teikti žodynuose tiktai *gañdrai*, *pāštai*, *láiškanešį* būtų nesusipratimas. Mūsų bendrinė kalba jau yra pasiekusi tokį lygį, kad tikslinant normas galima remtis vartoseną, bet pirma reikia ištirti jos polinkius. Kalba yra gyva, ji kinta. Mokslininkų uždavinys – fiksuoti tuos kitimus, žiūrėti, kurie yra vyraujantys ir neprieštarauja sistemai. Tvirtinti, kad VLKK būtinai reikalauja vartoti tik pirmąjį variantą, yra melas. VLKK net yra priėmusi nutarimą, kad visi teikiami variantai turi vienodas teises. Kalbos taisyklės nėra dirbtinis dalykas, jos atsirado iš vartosenos. Reikia suvokti, kad galbūt yra taisyklių, kurios jau sugriuvo, pavyzdžiui, vedinių su priesagomis *-inis*, *-ininkas* kirčiavimas. Mūsų rašto paminklai rodo, kad lietuvių kalbos kirčiavimo sistema yra buvusi kitokia, išvestinių žodžių kirčiavimas rėmėsis tik pamatiniais žodžiais. Dabar kirčiavimo sistema labiau paremta priešdėlių ir priesagų kirčiavimo dėsningu. Tradiciškai kirčiavome *jautiena*, bet įsigali *jautiēna*.

Kalbininkas prašė žurnalistų, kuriems tenka kalbinti pašnekovus kalbos politikos klausimais, labiau pasirengti tokiems pokalbiams, išdrįsti paprieštarauti ar bent suabejoti.

Žinių laidų vedėjas **Gintaras Deksnys** prisiminė savo darbo Lietuvos radijuje pradžią, kai ten dirbanti senoji diktorių gildija glaudžiai bendradarbiavo su kalbos komisija. Šie žmonės jautėsi esą kalbos skleidėjai, todėl jiems būdavo svarbu susitikti su kalbininkais pasitarti. Šiandien tokių tradicijų nebėra, bet radijo ir televizijos žmonės ir dabar suvokia savo tariamo žodžio svarbą. Pacitavęs daugybę sukauptų kirčiavimo normų ir variantų keitimo atvejų pranešėjas apibendrina: gera tendencija atsižvelgti į vartosenos polinkius, bet reikia laikytis nuoseklumo. Neaišku, kodėl vienu žodžių kirčio normos liberalizuojamos, kitų ne. Jeigu nebebūtina kirčiuoti *spėigas*, gal nebereikia ir *bėbro*, ir *stėpės*? Lygiavertės normos radijo ir televizijos darbuotojams nėra patogu. Pavyzdžiui, žodžių *savaitinis*, *lytinis*, *gamtinis* šakninio ir priesaginio kirčiavimo normos yra lygiavertės, bet rengiant reportažą norisi vienovės, reikia susitarti, kuriems variantams teikti pirmumą. Kai kurių kirčiavimo variantų (*asmėniškai*, *smulkmėniškai*, *apmokėstinti*) įteisinimą kalbėtojas vadino nebe liberalizavimu, bet pataikavimu visuo-

meni. Jis atkreipė dėmesį ir į svarstytinus tarties normų dalykus: ar dar laikytis asimiliacijos reikalavimų (*[usienis]* „užsienis“, *[islaptino]* „išslaptino“ ir pan.).

Gintaras Deksnys klausė, kur yra kalbos liberalizavimo ribos ir kaip VLKK supranta savo misiją – saugoti tradiciją ar pamažu įnorminti gatvės kalbą? Jei vis dar manoma, kad viešoji kalba turi skirtis nuo kasdienės, tai reikėtų bent truputį pasistengti, kad radijuje ir televizijoje ji ir skambėtų kitaip. Televizijai ir radijui reikėtų suteikti kalbos etalono saugotojo funkciją.

Kalbėtojas šmaikštavo, kad geresnių draugų už radijo ir televizijos žmones kalbininkai nesuras, bet ir patys turėtų būti paslankesni, greičiau suteikti prašomą pagalbą. Reikalingiausi dalykai būtų aktualioji VLKK nutarimų redakcija, VLKK paskyra socialiniame tinkle „Facebook“, greitos ir profesionalios konsultacijos dėl naujų reiškinių, kad ir dėl užsienio politikos veikėjų pavardžių tarties ir kirčiavimo.

Diskusijos vedėjas Donatas Smalinskas apibendrino, kad Gintaro Deksnio iškeltų klausimų užtektų ištaisai konferencijai, ir žadėjo rasti galimybių konkrečiau panagrinėti pranešėjo minėtus dalykus.

LRT radijo darbuotoja **Aistė Plaipaitė** pritarė, kad sunkiausia būna, kai reikia skubiai prieš laidą išsiaiškinti, kaip tarti ir kirčiuoti negirdėtas užsienio politikų pavardes. Jos kolegė **Odeta Vasiliauskaitė** perskaitė **Marijaus Žiedo** linkėjimus konferencijos dalyviams: „Kalba dažnai laikoma savaimė suprantamu dalyku, bet ji, kaip ir demokratija, tokia nėra, todėl ją reikia saugoti ir stiprinti. Neabejotinai kalba kinta kaip ir mus supantis pasaulis. Tačiau palikti ją savieigai ir kiekvieno individualiam kalbos jausmui nevalia, nes net ir visą gyvenimą Tarė kortomis buriantieji dažniausiai nežino, kaip kirčiuoti jų pavadinimą. Todėl palikime kalbos klausimus specialistams, o aš pažadu būti tvirčiausiu jūsų sąjungininku.“

VLKK narys vertėjas, eseistas, kritikas **Laimantas Jonušys** kalbėjo apie šiuo metu besireiškiantį kalbos anarchizmą ir stebėjosi, kodėl, pavyzdžiui, Latvijos radijas geba rengti neformalias ir turingas pokalbių apie kalbą laidas, o mūsų nacionalinis transliuotojas diskusijose apie kalbą paprastai apsiriboja tik keliais klausimais: reikia siekti taisyklingumo ar nereikia, reikia kalbos kultūros ar nereikia? Tokių klausimus kelti galima, bet kai vyrauja vien tik jie, visuomenė šio to nustoja. Yra buvę, kad visos valandės eteris suteikiamas vienoms nuomonėms šalininkams, kurie dėsto, kad taisyklingos kalbos siekis apskritai nepriimtinas. Kalbos anarchistų idėjos ypač kenkia dėl to, kad dabar viešojoje erdvėje labai išplitęs neraštingumas. Sklandant nuotaikoms, kad nieko nereikia reguliuoti, toks kalbinis nevalyvumas tik skatinamas.

Poetas, vertėjas **Vladas Braziūnas**, papasakojęs, kaip savo kalbos išskirtinumą moka parodyti slovenai, svarstė, kodėl mes nemokame ar nedrįstame kalbėti apie savo kalbos unikalumą. Jis teigė, kad nagrinėjant dabartinės vartosenos dalykus svarbu nepamiršti sintaksės: „Jei yra visi kuo lietuviškiausi žodžiai, bet nėra nė vieno lietuviško sakinio, mūsų kalbai tai tikras peilis.“

LKD garbės pirmininkas **Aldonas Pupkis** teigė, kad su kalbos anarchizmu reikėtų ne piktai kovoti, bet paprastai ir nuosekliai aiškinti skleidžiamų mitų nepagrįstumą.

Kalbos dalykų sklaida žiniasklaidoje turėtų būti pats pirmasis Komisijos ir Inspekcijos uždavinys.

Norminant kalbą, rengiant rekomendacijas visada svarbiausi trys dalykai: kalbos stabilumas, sistemiškumas, grynumas, – ne puristinis, bet lankstus grynumas. Šiam norminimo dėmeniui reikėtų daugiau dėmesio, ypač kalbant apie sintaksę. Kalbos kaita niekada nevyksta šuoliais. Iš karto pereiti nuo „galima“ prie „negalima“ ir atvirkščiai neleidžia stabilumo principas. Tas perėjimas vyksta per variantus. Kaip tik dabar labai ryškus kirčiavimo variantų tarpsnis. Su variantais reikia elgtis nuosekliai, aiškiai apibrėžti jų įteisinimo žingsnius (pavyzdžiui, nuo žodyno pasirodymo metų).

Atsakydamas į diskusijose nuskambėjusius siūlymus užsieniečių pavardes kirčiuoti taip, kaip tai daroma originalo kalboje, kalbininkas svarstė, kad tai būtų automatiškas vienos kirčiavimo sistemos elementų perkėlimas į kitą.

Pritardamas Gintarui Deksnui, kad yra susikaupę daug svarstytinų bendrinės taries klausimų, Aldonas Pupkis apibendrina, kad tarties sistema turėtų išlikti tradicinė, vadinamoji vakarietiška, bet pokyčių joje turėtų būti.

VDU docėntas **Stefanas Lanca** (Stefano Lanza) polemizuodamas su Irenos Smetonienės pranešimo teiginiais, svarstė, kad Italijoje, gana liberalioje šalyje, bet koks mėginimas priimti kalbos įstatymą ar sunorminti kalbą iš viršaus būtų vos ne ugnimi paženklintas kaip fašistinės užmačios. Vyrauja nuomonė, kad kalba yra visų, joks organas, jokia partija negali nuspręsti, kaip kas turi būti sakoma. Bet atvykęs į Lietuvą ir pabendravęs su tuomet ką tik įkurtos VKI viršininku, jis buvęs sužavėtas mūsų valstybės kalbos politika. Dabar, po nemažo laiko tarpo, Lietuvoje dirbantis italų filològas jaučiasi šiek tiek nusivylęs ir mano, kad buvo padaryta klaidų. Lietuvių kalbos padėtis yra pasikeitusi į blogą. Kalba, kurios taisyklių mokydamasis jis įdėjo tiek pastangų, tolsta nuo tų taisyklių. Vaikams pradėjus lankyti darželį sunku apsiginti nuo *septýni, aštúoni, mąšina, láisvas*. Kalbėtojas tvirtino niekada nesutiksiąs, jei bus įteisinta *administracínis, organizacínis*, nes „žmonės taip šneka“. Blogai, kad taip šneka, reikia mokyti, kad nešnekėtų. Kalbos naujovės negali kilti iš nemokšiško. Taisyklingai kalbėti galima išmokti, tai kodėl nesimokome?

Į diskusijoje keltus klausimus dėl užsieniečių pavardžių kirčiavimo docėntas atsiliepė taip: „Prancūzai visus užsienio asmenvardžius kirčiuoja paskutiniame skiemenyje ir dėl to nediskutuoja.“

Baigiamosios Stefano Lancos pastabos tiko ir visai konferencijai apibendrinti: „Lietuva nėra labai turtinga šalis. Jūs turite šitą turtą – kalbą. Ir jį reikia saugoti. Jeigu jūs patenkinti tókia linkme, kókia dabar eina kai kurie kalbininkai, galiu palinkėti, kad lietuvių kalbai nutiktų tai, kas nutiko kitai kilniai ir gražiai kalbai – lotynų. Visi gerai žinome, kas nutiko: iš jos atsirado italų, gražiausia kalba pasaulyje...“